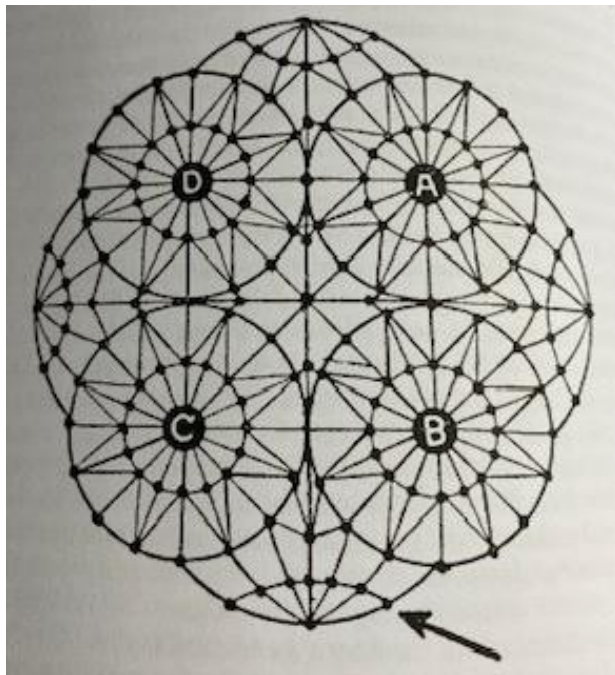

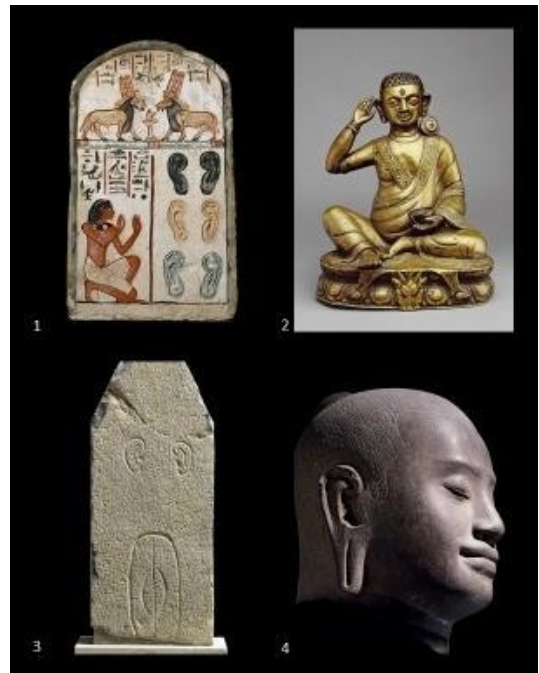
Analytisk psykologi i dag

Under overskriften: ”Analytisk psykologi i dag” på hjemmesiden C.G. Jung i Danmark kan du læse en serie artikler på dansk om den analytiske psykologis grundbegreber i en nutidig fortolkning. Denne femtende artikel i serien er skrevet af den palæstinensisk-britiske jungianske analytiker Heba Zaphiriou-Zarifi og oversat til dansk af seniorkandidat ved C.G. Jung Institutttet i København, cand.mag. og oversætter Margrethe Haraldsdatter.

Originalartiklerne ligger på IAAP’s hjemmeside <https://iaap.org/> og er oversat med forfatterens tilladelse.

Knudepunkter i amplifikationsnetværk¹

Amplifikation på symbolet for øre (ARAS Archive)²

Amplifikation

Heba Zaphiriou-Zarifi

Amplifikation

”Jeg må vende tilbage til mig selv, til mine *mindste* ting ... du tvinger mig til at se dem som store, til at gøre dem store. Er det dit mål?” (Jung (2020), bd. 2, s. 154) [Jung (2009), s. 235; o.a.]

”*Amplifikationen* er altid passende, når man har at gøre med en eller anden obskur oplevelse, som er så vagt antydnet, at den må forstørres og udvides ved at blive sat ind i en psykologisk sammenhæng for at blive forstået af alle.” (Jung *CW* 12, § 403)

Som barn havde jeg en Babusjka-dukke af træ, som var udsøgt bemalet. Udformningen var fængslende: en enkelt figur, der indeholdt en lang række mindre dukker, som gradvist blev mindre og mindre, hver omsluttet af den anden. Det afslørede en primær forbindelse mellem dem, og hver af de efterfølgende dukker virkede som en intensivering eller forstørrelse af den tidligere, idet de på en sammenhængende måde fremkaldte hinanden. I voksende rækkefølge portrætterede de hver især de andres idiosynkrasier. I aftagende rækkefølge forenkledes de og afslørede i sidste ende den mindste dukke, der lå indeni. Denne udelelige kerne-dukke var gådefuld og intenst ladet med betydning. Som prototype overførte hun mening til de lag af dukker, der var formet omkring hende.

Jeg kæmpede med mysteriet, indtil der blev etableret en meningsfuld forbindelse mellem ”den ene” og ”de mange”. En intuitiv viden antydede, at delene udgjorde en sammenhængende enhed. Men en dag forlagde jeg kortvarigt den mindste figur, og indtil jeg fandt hende, mistede serien hele sin eksistensberettigelse. Hun var den mindste, men alligevel strålede hun ud gennem sine mange lag. Det gav mere substans til denne u håndgribeligt kompakte miniature. Hun gav dem mening, ligesom de gav hende en voksende, meningsfuld eksistens. Jeg tror, at denne tidlige opfattelse var min første oplevelse af amplifikation, som forbandt det indre med det ydre, det personlige med det kollektive.

Lydudsendelse kræver en forstærker for at give musikken dens styrke. Ved at øge lydstyrken og udvide spillerum og betoning kommunikeres et følelsesbetonet budskab. På samme måde er det lettere at indfange det skjulte indhold i psykisk materiale, når det forstærkes/amplificeres. I stedet for en bogstavelig præsentation af billeder, som man ser det i drømme eller aktiv imagination, bruger amplifikation metaforisk sprog til at forstørre det energetiske felt og livskraften i et symbolbillede, samtidig med at dynamikken i dets indhold aktiveres.

I 1908 (*CW* 3, § 413) hævdede Jung, at *fortolkning* ikke foregår ”udelukkende subjektivt”. Hvor den lineære kæde af associationer, hver bestemt af sin forgænger, der forlænges på en diskursiv rejse væk fra symbolet og dermed udvander sin libidinøse ladning, forstærker Jungiansk psykologi denne ladning. Amplifikationen fremmer cirkulære associationer, kontrolleret og forklaret i sammenhæng. Uden at miste det oprindelige indhold af syne stråler den udad, mens den søger mod midten, uddyber imago-energien og trækker os tættere ind til kernen med sit kryptiske symbolske budskab.

Fra cirkel til cirkel af indbyrdes forbundne knudepunkter skabes et net, der antyder et arketyrisk mønster, og den oprindelige betydning strikkes sammen med den genopdagede. Der udvikles et informationsfelt, som fører mod centrum, som er en manifestation af væren. Jo mere amplifika-

tionerne øges i tydelighed og omfang, jo tættere omkredser de centret. Desuden har disse centrale punkter en tendens til at forstærke sig selv og danne en ”kerne af en samling af synonymer og antonymer”, som modsætningspar, der skal forenes. Der pakkes betydningen ud og opsluger alle delene i en sammenhængende struktur af fuldkommenhed, hvilket bringer os til et nyt psykologisk standpunkt, hvor symbolet nu er i relation til jeg-bevidstheden. Ud af kaos’ nødvendighed udfolder en sammenhængende og rytmisk orden sig kreativt og bygger bro mellem det immanente og det transcendent. Alkymisten ville hævde, at meningen er skjult i materiens sprækker, og at *amplificatio* er en måde at frigøre den ånd, der er indlejret i den.

I stedet for at fortolke psykiske billeder reduktivt tilbage til det instinktive, betragter jungiansk psykologi den substantielle virkelighed, der ligger i billedet. Den instinktive trang frigøres ved at opfatte billedet som indlejret i instinktet. I 1935 redegjorde Jung for den betydningsfulde opdagelse af ”det væv, som ordet eller billedet er indlejret i” (*CW* 18, § 174).

Amplifikation søger gennem paralleller den sammenhæng, som et ord eller billede indgår i. Den bruger tværfaglig analogi til at nærme sig det ukendte, der manifesterer sig i et drømmebillede og i en oplevelse, og til at udvide det grundlag, som konstruktionen hviler på. Myter, eventyr, alkymi, videnskab, filosofi, psykologi, kreativ og ekspressiv kunst, religion, historie, økologi, astrologi – alle former for kultur, der fremstiller analoge symboler, kan blive en fond for yderligere symbolsk materiale, der gengiver den indespærrede information, men i en større skala med lignende motiver. Meningen findes hinsides det rationelle, og det tilsyneladende uanseelige bliver fyldt med fuld af betydning. Det arketypiske billede af det ubevidste, hvis udbrud fra dybet kalder på opmærksomhed, har til formål at udvide jeg-bevidstheden, når det bliver integreret. Bevidst anvendelse af amplifikation letter denne proces.

Udvidelse øger den meningsfulde information, og gennem amplifikation skabes der nye muligheder for forståelse. Amplifikation skaber valgfrihed, og for den begrænsede psyke, der sidder fast i ensformigt materiale, kan en spejling uden for vanens indespærring skimtes. Fra det personlige til det transpersonlige søger amplifikation paralleller gennem transkulturelle traditioner og forbinder os med universel mening. Ved at lede os *udad* bringer den os *til* større forståelse.

Amplifikation er et oplysende værktøj, der samler fænomenernes spredte betydninger, så de bliver en del af det numinøse. De spredte betydninger bevæger sig i en spiral mod midten, og mangfoldighed mødes med enhed og omvendt gennem amplifikation. Det mangfoldige og det ene spejler hinanden, og gennem amplifikation bliver en fortælling fænomenologisk udviklet. En følelse af at høre til bliver mulig: Den, der søger, er ikke længere en enspænder, men en del af menneskehedens kollektive stof og det psykologiske væv, som billedet kommer af. Desuden beriges det fælles erfaringsgrundlag af det unikke, og det personlige bliver en aktiv partner i samskabelsen af et yderligere lag af mening.

Amplifikation forbinder universel betydning med resonans i kroppen. Når man arbejder med drømme, vil der være mindst ét forslag til amplifikation, som vil give den dybeste genklang i drømmerens billede, ligesom en stemmegaffel, der rammer den rigtige tone og udløser en forvandlende effekt på den søgendes ’psykekrop’. At blive bevidst om den arketypiske understøttelse af symptomer i kroppen gør det muligt at omsætte dem til symbolske forvandringsprocesser. Indespærrede følelser eller udifferentierede psykiske tilstande kan således frigøres, når de forvandles. Amplifikation giver os mulighed for at se det symbolske bag det symptomatiske.

Ligesom Ariadnes tråd fører amplifikation os ind og ud af det endnu uudforskede mysterium og frigiver dets værdi med det formål at legemliggøre det symbolske.

Amplifikation er kongevejen til Aktiv Imagination. Den gør det lettere at fordybe sig i selve billedets verden, hvad enten det er en karakter, et væsen eller et sted, og bringer dermed billedet til live, som om det var besjælet indefra. Billedet fører an, og ved at følge associationstråden koncentrisk begynder det at tale. Det er, som om det arketypiske billede, der først optrådte todimensionelt i sort-hvid, nu bliver udbygget med personlig farve og tekstur. Det bliver legemliggjort og bliver ens eget igen.

Det ubevidste tilbyder specifikke billeder til et bestemt formål i overensstemmelse med vores livsvej, eller i det mindste med det, det ubevidste har i sinde. Det er derfor vigtigt at få billederne amplificeret for at kunne integrere dem. Amplifikation fungerer som en moderator af ego-selv-aksen og forbinder os med den 'anden' indeni. At drømme om et billede er én ting; at opdage dets formål er en anden – og dermed styrke individuationsprocessen med selvet som den vejledende og organiserende arketype for mening.

Amplifikation er terapeutisk. Den forhindrer tilstande af ekstrem intensitet og faretruende tilstrømning fra det ubevidste. Den modvirker opblæste vrangforestillinger og beskytter egoet mod at blive overvældet af eller identificeret med den oplevede fantasi. Jung forklarede, at analogier frigør det instinktive fra presset fra det ubevidste indhold. Amplifikation mindsker enhver risiko for ego-selv-identifikation og opretholder samtidig en sund relation mellem egoet og selvet. Det fjerner også følelsen af fremmedgørelse, når meningsfulde forbindelser bliver nedbrudte. Isoleret i vores indre ubegribelige lidelse hjælper amplifikation med at genetablere fællesskabet med samfundet. Den bygger bro mellem egoet og det ubevidste, helbreder og korrigerer følelse af ensomhed og opløser en selvopfattelse af omnipotens.

Som alt psykisk materiale vendes amplifikationsprocessen til sit modsatte aspekt, hvis den overgøres ved tingenes bestandige modvirken: I stedet for at søge et følelsesmæssig svar bliver det en intellektuel øvelse, som (uanset hvor interessant den er) ikke giver den søgende tilfredsstillelse eller bekræftelse. Overamplifikation gør mysterium til banalitet og symbol til tegn.

Analytikerens psyke har indflydelse på amplifikationsprocessen, da den i modoverføringen kan opfange de nødvendige amplifikationer, som gør det muligt for patienten at komme i kontakt med den emotionelle komponent. Analytikeren kan støtte en patients psykologiske undersøgelse ved at amplificere et specifikt drømmebillede eller ved at forstørre hele drømmens gennemløb ved hjælp af forskellige paralleller. I stedet for at anvende en *reductio in primam figuram* [reduktion af bevidst indhold til dets enkleste benævnelse] – at reducere drømmebilleder eller symptomer til deres underliggende 'patologiske' komplekser – beriger en begavet anvendt amplifikation patientens oplevelse på en konstruktiv måde. For Jung handlede det ikke så meget om at *have* komplekser, som det handlede om at se på, *hvad* det ubevidste gør med dem.

Ved at sammenligne noget med noget lignende kan et dunkelt psykisk materiale gøres klarere. Hippokrates, lægevidenskabens fader, hævdede, at "en sygdom fremkaldes af beslægtede ting og helbredes ved anvendelse af beslægtede ting". Amplifikation giver en uvurderlig mulighed for, at *mixtum compositum* [sammensat blanding] af terapeut-patient kan opleve sammenhæng og et fælles paradigme gennem metaforer. En tosidig integration af mangfoldighed i en samlende transcendent funktion letter fødslen af et nyligt oplevet centrum i personligheden.

Referencer

- C.G. Jung (1992) *Psychology and Alchemy*, CW 12. London: Routledge, 1992, § 403, s. 28, 289.
- (1993) *The Symbolic Life*, CW 18. London: Routledge & Kegan Paul, 1993, s. 83.
 - (2000) *Psychogenesis of Mental Disease*, CW 3. London: Routledge, 2000, s. 186-188.
 - (2009) *The Red Book*, Sonu Shamdasani (red.), London: W.W. Norton, 2009, s. 235 [o.a.]
 - (2020), *The Black Books 1913-1932: Notebooks of Transformation*. New York: W.W. Norton, 2020.

Jacobi, Jolande (1973) *The Psychology of C.G. Jung*, Yale University Press, 1973, s.87.

Oversættelse til dansk

Jacobi, Jolande (1987) *Jungs psykologi. En klar og almentilgængelig fremstilling af grundtrækkene i C.G. Jungs psykologi*, Gyldendal 1987

Bibliografi

Forslag til læsning til udforskning af *amplifikation* i forskellige sammenhænge:

- C.G. Jung, Collected Works:
 - *Two Essays on Analytical Psychology*, CW 7. London: Routledge, 1990, Kap. VI, s. 80–89.
 - *The Structure and Dynamics of the Psyche*, CW 8. London: Routledge, 2000, s. 204–205.
 - *Civilisation in Transition*, CW 10. London: Routledge, 1991, s. 325, 340, 389, 406.
 - *Mysterium Coniunctionis*, CW 14. London: Routledge, 1992, s. 458.
 - *The Practice of Psychotherapy*, CW 16. London: Routledge, 1993, s. 120.
 - *The Symbolic Life*, CW 18. London: Routledge, 1993, s. 82–84, 91.
- C.G. Jung, *The Integration of the Personality*. London: Routledge & Kegan Paul, 1940, s. 207.
- *Memories, Dreams, Reflections*. London: Fontana Press, 1993, s. 341, 347, 410.
- Definition og resumé:

Andrew Samuels, Bani Shorter & Fred Plaut, *A Critical Dictionary of Jungian Analysis*. London & New York: Routledge, 2000, s. 16-17.
- Amplifikation ved hjælp af analogi:

Edward F. Edinger, *Ego and Archetype*. Boston, MA & London: Shambhala, 1992, s. 100, 114.
- Amplifikation i drømmetydning:

Gerhard Adler, "Studies in Analytical Psychology", i: *The International Library of Psychology, Philosophy and Scientific Method*, bd. I. London: Routledge, 2001, s. 45, 51, 72, 95.
- Amplifikation, subjektiv og objektiv:

Jolande Jacobi, *The Psychology of C.G. Jung*. Yale University Press, 1973, s. 77-78, 84-89.

– *Complex/Archetype/Symbol in the Psychology of C.G. Jung*. Princeton University Press, 1974, s. 130-136.
- Amplifikation som dannet af personlige associationer og arketypiske paralleller (individuelle/kollektive amplifikationer):

Mary Ann Mattoon, *Jung and the Human Psyche: An Understandable Introduction*. London: Routledge, 2005, s. 118-121.
- Teknik til amplifikation og overførsel:

Nathan Schwartz-Salant, *Narcissism and Character Transformation*. Toronto: Inner City Books, 1982, s. 50-51, 56, 123.
- Epistemologi og metodologi:

Susan Rowland & Joel Weisshaus, *Jungian Arts-Based Research and "The Nuclear Enchantment of New Mexico"*. Oxon: Routledge, 2021, s. 64-67.
- Moderne perspektiver:

Joseph Cambray & Linda Carter (red.), *Analytical Psychology: Contemporary Perspectives in Jungian Analysis*. London: Routledge, 2004, kap. 5, s. 123-128.

Heba Zaphiriou-Zarifi (GAP, UKCP, IAAP) er ledende jungiansk analytisk psykolog, uddannelsesanalytiker og supervisor med privat praksis i London og Athen. Hun er konsulent på psykosociale projekter i Mellemøsten og har udviklet en metode til at arbejde sig gennem traumer ved at opbygge modstandskraft. Heba er også danse- og bevægelsesterapeut og har grundlagt The Central London Authentic Movement Practice. Hun er leder af BodySoul Rhythms® ved Marion Woodman Foundation. Heba er foredragsholder på internationale konferencer og bidrager til akademiske tidsskrifter. Hendes alma mater er Sorbonne i Paris, hvor hun fik to kandidatgrader og læste filosofi til ph.d.-niveau. Heba har ført en omfattende kampagne for fred med retfærdighed og forsoning.

¹ Pilen angiver de enkelte paralleller eller amplifikationer. Jolande Jacobi (1973), s. 87. [Dansk oversættelse ved Mogens Boisen: "A, B, C, D = Drømmeelementerne. Forbindelsesnettets knudepunkter – som den lille pil peger på – repræsenterer de individuelle paralleller eller amplifikationer." S. 106.]

²

1. En ørestele, der optager en knælende egypters bønner (Hathor-templet, Egypten, ca. 1295-1070 f.v.t.).
2. Tibetansk yogi, der "hører" oplysende doktriner og sange (Tibet, slutningen af det 14. - begyndelsen af det 15. årh.).
3. Karthagisk stele af gudinde: ører og nedenunder hendes guddommelige vulva (Tunesien, 4.-2. årh. f.v.t.).
4. Cambodjansk konge med aflangt øre, der indbyder til inderlighed (Cambodja, 12. årh.).